Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 22. (10.697). Львів, неділя 31. січня 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов.

Конто почт. щад. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло" Львів.

Гол. Редактор приймає від 11—1 год. передпол. Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 21 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунія 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Канцлер свого середовища.

Кілька слів характеристики.

Д-р Ганс Лютер є канцлером у друге. Йому передали керму державної політики в таких ріжних, складних почвах, що для їх роз'яснення треба би оповісти всю історію останніх літ німецької політики. Не було кращого. Німецька політика переживає хронічну крізу: не в силі вибрати рішучого шляху ні праворуч, ні ліворуч. Республика з половиною населення настроєного по монархічному, реакційному. Підготовлятись явно до війни не можна — треба вести т. зв. ділову політику, золотої середини.

Д-р Лютер є її кандидатом. З купецької родини, може навіть нащадок великого (також практичного) Лютра, бувший міський голова такого промислового і робітничого центру, як Ессен, пізніше міністр фінансів. Як на 47-літнього мущину — величезна каріера. Не належить він до ніякої партії. Кажуть влучно, що хоче як канцлер продовжувати політику бурмістра, що мусить бути з усіми в згоді. Всі зовнішні риси його особи дають йому підставу до такої ролі: — він меткий, легкий на слово, дотепний, широкосвічений, бувалий у світі. Німецька преса не соромиться навіть підкреслювати факту, що він єдиний з теперішніх членів уряду володіє свобідно французькою мовою і в Льокарно не потрібував у розмовах з Бріяном перекладчика.

Лютер не був ніколи послом. Йому вистачала каріера великого державного урядовця. Таким є він і нині. Йому бракує широкого розмаху. Але кажуть, що діяч з широким розмахом не мав би що робити нині при німецькій державній кермі. Він більше консерватист, як демократ, але не такий, що хотів би зміни демократичного ладу. Він прийняв до теперішнього свого кабінету націоналістів. Коли вони безпосередно перед Льокарнським зїздом вийшли з уряду, він шукав порозуміння з иншими партіями. Вся льокарнська політика Німеччини під його проводом була зразком безпартійної, а проте не зовсім аполітичної тактики.

Самою своєю особою він не означує ніякої програми. Він має тільки за собою політичні вчинки; два перші великої заслуги: стабілізацію валюти у мент великої крізи, — вдержання спокою в державі після манифестаційного вибору Гінденбурга, коли могло легко прийти до конфлікту у власній державі або з союзниками держави: третє його довершення: Льокарно, дасть тепер почин до гострої дискусії в парляменті над його буджетом. Кожна з партій має до нього деякі претенсії, а кожна з инших мотивів. Питання в тому, чи йому вдасться ще раз приєднати для своєї середущої політики більшість голосів, більшу як підчас останнього голосування над його експозе. Тимчасова його перемога є дуже характеристична і для самої особи канцлера, і для загальних німецьких настроїв, і становища поодиноких партий до програми праці нового уряду: майже рівна скількість голосів висловлює Лютрові своє довіря (160), голосує проти його кабінету (150) і стримується від голосу (130). Та остання третина, що може заважити на силі уряду жде спершу на реальні наслідки начеркненої програми. Націоналісти покидають Лютра, знаючи, що він не в силі нині зійти зі шляху, який завів його до Льокарно. Та і Льокарно можна ріжно розуміти. А як саме? — щодо цього панують розбіжности посеред німецьких партій. І тому вони мають такого голову уряду, який сам рад би звязати протилежні кінці, не схиляючись різко ні в один бік.

Буджет Польщі на 1926 р.

Експозе Здзеховського в буджетовій комісії.

На вчорашнім засіданні буджетової комісії сойму мін. скарбу Здзеховський виголосив експозе, в якому сказав м. ин.:

Наш торговельний біляс виказав за 6 місяців 1925 р. 526 міл. зол. дефіциту й пожер нам всі зложені валюти й валютові впливи. Діяльність пресійного апарату, яким є Польський Банк, спаралїжовано, бо цілу державну машину накручено на видатки, які перевисшали доходи держави й буджетові можливости. Дефіцит виносив 290 міл. зол. В 1924 р. зїли ми всі засоби і дефіцит покрито інфляцією, а тільки здоровий біляс і буджет можуть дати стабілізацію валюти.

Упадок нашої валюти і зріст цін гронили перечеркненням буджетового пляну на 1926 р. Дня 1. грудня м. р. курс долара мав 8·85 зол., дня 1[illegible]. грудня vрадово 10·50, а на чорній біржі навіть 12·50. Потім заломився і 30. грудня мав 8·35, тепер 7·30. Ми обмежили оборот девізами і це причинилося до закінчення спекуляції. Заведено контролю над банками й банковими конторами. Створено зрівноважений буджет на 3 місяці і видано закон про зменшення видатків на 40 міл. зол., а в Польськім Банку ухвалено піднести основний капітал. Хоч податковий натиск в 1925 р. був великий, я мусів видати розпорядок про стягання податків.

Емісія більону була небезпечна, але я вжив цього засобу для переходових потреб. В листопаді і грудні емісія більону зросла на 30 міл. зол., з чого опісля сплачено 20 міл., отже загальне збільшення скількости більону виносить 10 міл. зол. Польський Банк покриває тепер в 100 проц. запотребування валют, а покриття його в добрім металю виносить 39·9 проц. До паритету золота можна дійти або шляхом обниження цін у краю, або шляхом активного платничого білянсу, або шляхом консумування резерв. Ми мусимо йти першим шляхом.

Вплив закордонної позички на піднесення продукції ясний. Мусимо витворити такі умови, щоби закордонний капітал приплив до нашого господарського життя. Мусить відбутися процес ліквідації інфляції і пристосування промислу до господ. структури держави й закордонних ринків. Цей процес, що виявляється в цифрі 331.000 безробітних і 10 міліонів золотих місячно на підмоги, мусимо конечно перейти і в тому часі мусимо роздобути закорд. позичку.

Після того Здзеховський обговорив вислід місії проф. Кеммерера і переговори з делегатами Бенкерс Тресту та представив стан переговорів з Німеччиною. Дальше змалював заходи для зменшення буджету на 1926 р. Ці заходи робили міністерства, передовсім м-во військових справ і освіти, що довело до зменшення буджету на суму 1,730.000.000 (в 1925 р. 1,900.000.000). Без фактичної зміни законів і реорганізації адміністрації меншого реального буджету сконструувати не можна. 70 міліонів можнаб заощадити шляхом зменшення видатків державних підприємств, особливо залізниць. Мусимо прямувати до усунення всього, що є ошахрованим буджету. Рівновага, оперта на фікції, вбивалаб тільки нашу чуйність. Дефіцит, виказаний тверезим рахунком, мусить нас збудити, розрухати — і це є формула буджету, яку представляю. Апелюю до комісії, щоби трактувала буджет у пояснішенім темпі, в тенм довіря щодо того, що в багатьох позиціях вже зроблено максимальні зусилля в напрямі ощадностей, закінчив Здзеховський своє експозе.

Радянська Україна.

Нове чудо.

Київські газети принесли подробиці про масове паломництво населення з цілої України до села Демидівки на Київщині. Причиною того масового паломництва є чудо, яке бачив на власні очі пастух Омельченко. В хвилині, коли він молився, йому явився Христос у великому сяєві. Вістка про чудо розійшлася наперед у Демидівці, а потім облетіла всю Україну, притягаючи з усіх усюдів тисячі паломників. В домі Омельченка відбуваються безнастанно молебні. Сам Омельченко був монахом Києво-Печерської Лаври. Покинув Лавру, коли її передали т. зв. обновленцям.

Українські школи в РСФРР.

У „Вістях" з 20. січня ц. р. стрічаємо обширну замітку про українські школи на території Російської Соц. Федеративної Радянської Республики, але на жаль тільки у двох повітах Самарської губернії: Бузулуцькому та Богуславському. В тих повітах багато українських селян кольоністів. У богуславському повіті повстала перша українська школа в 1923—24 шкіль. році завдяки заходам свідомого українського вчителя Боднара. Спочатку поставилося тамошнє населення до школи неприхильно, „нащо — мовляв — нам вчитися по свому, коли живемо серед Москалів". Така постава не зразила ідейного ініціятора і завдяки його праці школа проіснувала цілий рік. Попри школу учитель займався і культурно-освітньою працею серед Українців, організував аматорські вистави, лекції і т. д. Ця його праця розвіяла серед населення упередження до школи, а навіть розбудила велике зацікавлення нею та прихильність. Тепер є у Богуславському повіті вже 11 українських початкових шкіл, а в проекті є заснування одної цілої школи першого ступня т. зв. семилітки. Школи борються з недостачею підручників і учителів. Школи задоволені шкільними підручниками на 100 відсот. тільки для першої і другої групи, для III. і IV. групи лише на 25 відс. Слабе забезпечення підручниками є наслідком того, що з України не вислали потрібної кількости підручників.

У Бузулуцькому повіті вся та робота щойно починається. Цього року відкрито там 4 українські школи, 4 українізовано, а 2 школи утримує само населення на власні кошти. Отже в тому повіті є 10 українських шкіл. Вони забезпечені на 75 відсотків підручниками та приладдям. Школи обсаджені учителями, що знають українську мову, але не літературну, а простонародню. В найблищій майбутности мають там відкрити ще одну українську семилітку. Ці школи в обох повітах далеко не вистарчають, щоби задовольнити потреби українського населення. Жалко, що в українській радянській пресі не можна ніде стрінути відомостей про все українське шкільництво на території російської федеративної республики. Цікаво булоб побачити, як задовольняють культурні потреби Українців ті Москалі, що мають такі великі претенсії до задоволення і то якнайширшого усіх культурних потреб російської національної меншости на Україні.

Спеціяльний фонд для оплати спеціялістів українського промислу.

Президія Всеукраїнської Ради Народнього Господарства затвердила централізований фонд оплати спеціялістів українського промислу. Для поліпшення їх матеріяльного стану потрібно на перший піврік ц. р. міліон карбованців, тобто на 26 і пів відс. більше ніж у минулому році. („Вісти").

Пароплавство на Дніпрі.

Управа водяних шляхів почала роботу біля поліпшення умовин пароплавства на Дніпрі в околицях Київа. Біля Трухановського Острова направляють т. зв. відпливну стрілку, що останніми літами підпала майже цілковитій руїні. Направу мають скінчити перед початком плавби. Вона коштувала 100 тисяч карб. Рівночасно з там іде робота для закріплення берегів Десни.

Будівл

Red. czas. „Dilo" Pr. 33/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny jak Trybunał prasowy we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo" Nr. 16 (10.691) z dnia 24. stycznia 1926 r. pod tytułem: 1) „Zradływi melodyj" a) między słowami: W dejakych dilankac... a słowami: wdatowa nam, b) między słowami: „Prywyslanskyj kraj"... a słowami: Tak samo, c) między słowami: wel'czezna rżaycz... a słowami Kożnyj narid, d) między słowami: ambicyjnoi politykay... a słowami: Polaccia ne bode, e) między słowami: za myslyj tk... do końca tego artykułu. 2) W artykule pod tytułem: „Wijskowyj budżet Polszczi" od słów: Ta cav wie... do końca tego artykułu zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) ustawy karnej, uznał dokonaną w dniu 23. stycznia 1926 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie umieszczał umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów dnia 26. stycznia 1926 r.

Hawel

пушення української й білоруської мови та славянського письма (кирилиці) до адрес на звичайних листах у внутрішнім обороті воєвідства: львівського, станиславівського, волинського і поліського для адрес в українській мові), одначе назва місцевости (почтового уряду) все мусить бути подана латинкою.

В змісті телеграм допускається всі європейські мови та: латинську, гебрейську й японську, але латинкою. При замовлюванні телефонічних розмов треба подати урядову назву місцевости. В телефонічних розмовах можна користуватися всяки мовами.

Неприноровлювання до тих приписів дає право почтовим і телеграфічним урядам відмовити прийняття порученого листа чи телеграми або скинути з себе відповідальність за неправильне доручення.

Як бачимо, в „новому“ розпорядку нема нічого „нового“. Все лишилося по „старому“, себ-то так, як заведено на почтах, реалізуючи толеранційно-ліберальні „кресові“ закони, якими знівечено здобуті за Австрії права української мови в почтовому обороті. Деяку дрібну новість мають Волинь і Полісся, бо там допускається писання адрес на звичайних листах також по українськи за винятком місця призначення. Але за те Холмщина, Підляша і Лемківщина (у воєвідствах люблинськім і краківськім) є позбавлені навіть цих дрібниць.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє число нашого часопису сконфісковано за всю статтю на другій сторінці, не залишивши з неї ні одного рядка, ні навіть заголовку, на тему польської політики супроти національних меншостей. Є це десята з черги конфіската цього року.

— **Вечір народніх колядок і щедрівок,** що відбудеться дня 4. лютого у великій салі Муз. Тов-а ім. Лисенка, буде одним з найбільш цікавих і цінних концертів біжучого сезону. Замітний він ще й тим, що подаючи нашій музикальній публиці незвичайно богато нових творів високої мистецької стійности, зокрема зразки творчости молодих композиторів з Києва: Вериківського й Козицького — своїм наскрізь народним змістом і духом підходить до потреб і почувань якнайширших мас українського громадянства, на що звертаємо спеціяльну увагу. Наші співацькі Тов-а „Бояն“ і „Бандурист“ виступають у добірному й чисельно скріпленому складі під управою п. Льва Туркевича. Ц ним урізнороднениям програми буде виступ співачки п. Любенської, яка виконає колядки для сольоспіву в супроводі фортепяну і скрипки. Незвичайно вильні ціни уможливлюють і зовсім незаможним явитися на тому вечері і познакомитися з незнаними ще дотепер творами народньої музи в мистецьких опрацюваннях. Подробиці в афішах.

— **З хроніки наших днів.** Між Ходоровом і Бібркою, у селі Шоломия, бандити напали на господаря Івана Локитка і вбили його за те, що він декого з них впізнав підчас останніх грабіжів. Бандити належать до організації відомої під прізвищем убитого і також Гринька Росса. — Якийсь студент Богдановський злакомився на золотий годинник та брошку, яку продавав на Голуховській площі якийсь Серб. Серб продавав ці дорогоцінности буцімто якомусь Жидові, який був його уповажненим спільником і покинувся, що йому не вірять, а просив студента збірувати йому 60 зол., залишаючи йому як застав дорогоцінні предмети. Студент має золотий годинник зі звичайного металю, а два ошукані звичайний папір, але вартости 60 зол.

— **Ucrainica.** У „Праґер Прессе“ з дня 28. п. м. у відділі „Славіше Рундшау“ поміщено інформації про самогубство молодого київського композитора Савелія Хуторянського, який помер внаслідок недостачі праці; про археольогічну виставку у Києві; про конференцію всіх українських бібліотекарів у Києві; про стан українізації на радянській Україні; про новозаснований інститут для дослідів української культури в Одесі; про новозасновану „Всеукраїнську асоціяцію сходознавства“ у Харкові; про загальноукраїнський терапевтичний конгрес у Харкові і згадку про нові наукові книжки: В. Навроцького - Мова та поезія; П. Христюка —Нарис історії класової боротьби та соціялізму; О. Курилової—Початкова граматика української мови; С. Мерзоєвський — Зоольогія загальна та прикладна; М. Зарецький—Дидактика професійно-технічної освіти; Е. Рихлік — Друкарська техніка.

— **Безсмертний Хлестанов.** Гоголівський „Ревізор“ став зразком для сотки людей, як здобувати карєру. Переборані фальшиві достойники за часів царської Росії не тільки не щезли, а появляються щораз частіше. Саме тепер закінчився у Севастополі процес против якогось Самурова, який мандрував по радянських республиках з підробленими паперами радянських головачів, то Калініна то Каменєва, і скрізь вимантував гроші. Акт обвинувачення вичисляє сто випадків його більших ошуканств і пятьдесять фальшивих документів, якими користувався. Попався він у Севастополі, тому, що там випадково був саме той достойник, за якого Самуров грав ролю.

— **Як стати капітаном?** Кравець Латка що був рядовим жовніром у Польськім війську, забрав папері студента, який упав у бою, а був капітаном і від цього часу прийняв його прізвище та шаржу. І був би може згодом став і генералом, якби не зважився на небезпечний крок і не захотів оженитись. Підчас його шлюбу, в костелі в Лодзі, якісь офіцири, що знали померлого капітана Урбановського, зайшли туди з цікавости і пізнали не капітана, а кравця Латку. Видко, що перевірка осіб на вищих становищах у польськім війську не є вже така сувора, щоби кравець не міг залатати діру своїй освіті.

— **Дивний процес.** У Кракові, в окружнім цивільнім суді скінчилась перша розправа, на якій виступали як процесовичі два великі клієнти: громада міста Кракова і премєр міністр Скшинський. В 1918 р. громада Краків продала гр. Ал. Скшинському і гр. Замойському будинок „Гранд-Отелю“, задержуючи на гипотеці як решту ціни продажі 500.000 австр. кор. Потім прийшов закон про вальоризацію. Боже мій! Скільки тисяч звичайних смертників прийняло його як закон і не йшло у суд судитись! Тимчасом місто Краків не могло щодо цього порозумітись з премієром міністрів. Краківський суд відложив розправу, щоби знавці могли означити яка є нинішна вартість третини „Гранд-Отелю“ в порівнанні з її вартістю перед війною. Один часопис пише наївно: „спір з огляду на особи контрагентів викликав зрозуміле зацікавлення“. Не зацікавлення, а задубіння з подиву, що навіть премієр міністрів мусить судово правуватись, щоби патріотичний Краків не скривдив його вальоризаційним законом. Дивний процес!

— **Концерти колядок.** Львівський Співацький Гурток під проводом Т. Купчинського колядує в неділю, 31. ц. м. в 12. год. в полудне в церкві Пятниць, а в 6. год. вечером в церкві оо. Василіян.

— **Театр на Україні.** У державнім театрі в Катеринославі давали нову пєсу М. Ірчана „Шітарі“, а в харківськім приготовляють постановку пєси Кочерги: „Фея гіркого мигдалю“.

ОПОВІСТКИ.

Український Театр Союза Артистів, сала Муз. Т-ва ім. Лисенка:

неділя 31.I., третий раз, год. 3-та попол. в премієрови обсаді „Тайфун“, пєса на 4 дії Ленгеля.

Вечером 7·30, Ж. Жільбент. „Добродійка Зузанна“, оперета на 3 дії.

Білети в ціні від 3—0·50 зол. раніше до набуття в „Союзнім Базарі“ а в день вистави від 10—12 і 2 год. попол. при касі театру. 2—2

Станиславів, сала Українського Сокола.

Понеділок 1. лютого „Тайфун“ пєса на 4 дії Ленгеля, з участю п. С. Федорцевої і Н. Левицької.

Богородчани сала Просвіти.

Второк 2. лютого „Монахи“, французька комедія на 3 дії Гієра.

Середа 3. лютого „Співець свого горя“, драма на 3 дії О. Димова.

Коломия.

Четвер 4. лютого „Тайфун“ з участю п. С. Федорцевої і Н. Левицької.

Пятниця 5. лютого „Монахи“. 1—2

I. Загальні Збори „Українського Товариства Прихильників Спорту“ відбудуться у вівторок дня 2. лютого 1926 р. о год. 5. попол. в салі бібліотеки тов. „Просвіта“. 1—2

Дрібні оголошення.

П. Т. ЧЛЕНИ „Народнього Базару і Української Книгарні“, кооперативи в Станиславові, зволять доповнити свій уділ до висоти 10 зол. по думці ухвали Заг. Зборів з 8. марта 1925 найпізнійше до 31. марта 1926. Члени, які не доповнять уділу, перестануть бути членами кооперативи по думці § 12. статута, а неповні уділи перейдуть до резервового фонду. — Станиславів, 21. січня 1926. — Управа. 1138 2—3

СТАРШИЙ кавалер, промисловець богатий, шукає жінки. Бажає високої, гарної, здорової до літ 35. Листи poste rest. Перемишль „показчикові легітимації ч. 3356“. 1159 2—2

ПИСАРЯ потребує адвокат д-р Ст. Мудрецький в Товстім місті (Tłuste) біля Чорткова. Першенство вмілючі на машині. І еп[...]няти до 4 тижнів без відповіди. 1175 1—5

НА продаж десять моргів пшеничної землі в Підбірцях біля Львова. Зголошення до уряду парохіяльного в Підбірцях п. Винники. Також дальших 18 моргів евентуально на продаж. 1170 1—3

УРЯД парохіяльний в Підбірцях п. Винники віддасть в підприємство будову нової церкви і плебанії. 1169 1—3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Ч. 1243. У Львові, дня 29. січня 1926.

КОНКУРС

на посаду учителів і учительок при учит. семинарах УПТ-за усіх фахів, особливо із кваліфікацією до навчання руханки, рисунків, ручних робіт і музики, з початком шк. р. 1926/27.

Подання вносити до Головної Управи УПТ-за у Львові, Ринок ч. 10, II. п. до кінця марта 1926 р. 1175 1—6

Надзвичайні Загальні Збори

Тов-а **„Учительська Громада“** у Львові відбудуться в неділю 14. лютого 1926 р. в год. 10. передпол. в льокалю при вул. Мохнацького 12.

На порядку:

Вибори членів Головного Виділу і їх заступників по думці §§ 11 а і 12 г. стат.

Львів 30. січня 1926.

За Виділ Учительської Громади:

І. Громницький, голова. 1114 1—1 *Гр. Микитей,* секретар.

Дня 4. лютого 1926 р. в салі Муз. Т-ва ім. М. Лисенка вул. Шашкевича ч. 5 відбудеться

КОНЦЕРТ
КОЛЯДОК І ЩЕДРІВОК

заходом спів. Тов-а **„Львівський Боян“ і „Бандурист“** з ласкавою співучастю **Вп. М. Любенської.**

ПРОГРАМА:

1) К. Стеценко: „Нова радість стала“, „А у нього замина“, „Святі сніги“, „Пане господарю“, „Ой на горонці“, на мішаний хор.
2) К. Стеценко: „Ой зоря із вечора“.
 О. Кошиць: „Ой у бору“.
 К. Стеценко: „Що то за предиво“, „Зібралися жидове“, „Рождество Христове“, на мужеський хор.
3) М. Леонтович: „Ой гордовитий господарю“, „Ой там за горою“, „В полі, полі плужок оре“, „Щедрик“, на мішаний хор.

Павза 10 хвиль.

4) П. Козицький: „Ой в гаю, гаю“,
 В. Барвінський: „Бігла ми собі“,
 С. Людкевич: „Щедрівка“,
 П. Козицький: „Ой коляда, колядниця“, на мішаний хор.
5) В. Барвінський: „Що то за предиво“ і „Ой дивное народження“ терцет на сопран, скрипку і фортепян виконають: Вп. М. Любенська, В. Верстюк і В. Барвінський.
6) М. Вериківський: „Ой в чистім полі“.
 П. Козицький: „Да не тумани з моря“.
 О. Кошиць: „Була вдовойка“,
 М. Вериківський: „Дзвони“, на мішаний хор.

Диригент: Вп. п. **Лев Туркевич.**

Початок в год. 7. вечером.

Ціни місць: фотелі 3 зол., крісла I. ряд 2·50 зол., II. ряд. 2 зол., III. ряд. 1 зол. Бальком I. ряд. 2·50 зол.

Білети продає вчасніше Книгарня Тов-а ім. Шевченка, Ринок ч. 10.

1165 1—1

Зл. 25 (двацятьпять)

виносить уділ в „Краєвім Союзі для хову і збуту худоби і безрог“, кооперативі з обм. порукою у Львові, вул. Оссолінських ч. 1./II. по рішенню Загального Збору з дня 18. жовтня 1925 р. — Взивається тому всіх членів кооперативи, котрі до тепер не доповнили свого уділу, щоби це доповнення перевели найдальше до дня 28. лютого 1926. року, інакше вичеркнеться їх з реєстру членів кооперативи як таких, що добровільно з неї виступили з днем 1-ого березня (марта) 1926. року. (Вплати приймається щоденно в канцелярії Союза при вул. Оссолінських ч. 1/II. в годинах урядових від год. 9-ої до 1-ої перед полуднем і від год. 5-ої до 7-ої пополудни.)

1164 ДИРЕКЦІЯ: 2—2

В. Цмайло-Кульчицький, д-р З. Петрів.

ОГОЛОШЕННЯ.

IV. Звичайні Загальні Збори

Союза Українських Адвокатів у Львові відбудуться по думці § 14. статута в суботу дня 13. лютого 1926 р. о годині 4 попол. в сали дирекційній Центро-Банку (Краєвого Союза Кредитового) у Львові Ринок 10/I. з слідуючим

денним порядком:

1) Відкриття Загальних Зборів.
2) Відчитання і принятте протоколу послідних Загальних Зборів.
3) Звіт уступаючого Виділу (секретаря і касиєра).
4) Звіт контрольної Комісії.
5) Вибір голови і одного заступника, 10 членів Виділу і 3 членів контр. Комісії.
6) Ухвалення висоти вписового і членської вкладки (§ 14 статута).
7) Принятте регуляміну фонду підмогового.
7) Реферат: Права української мови, практика в судах і адміністраційних властях — дискусію розпічне д-р Ф. Евин.
9) Евентуальні внески і побажання.

Проситься всю нашу Палєстру в краю о як найчисленнійшу участь в тих Зборах.

Львів, дня 25. січня 1926 р. 1163 1—1

За Виділ С. У. А.:

Д-р Степан Федак вр. презедент. *Д-р М. Волошин вр.* член Виділу.

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“ Львів, Ринок ч. 10.

твалою „за корисну діяльність на східних окраїнах“.

Чи бандитизм вимищується на те, щоби грім безкарніший був бандитизм оп. Грабовських?

На це питання — додамо від себе — повинні відповісти неперські міністри коаліційного кабінету.

З польських справ.

Над законами с амоврядування радять польські соймові партії довірочно, шукаючи спільної дії порозуміння, якої до цього часу не найшли.

Маєтковий податок стане також предметом окремої наради Ради міністрів.

Без телефонів та трамваїв опинилась Варшава внаслідок двох одночасних страйків, врештою від себе незалежних.

Звістки про американську позичку передавані пресою є, як заявляють офіціяльні кола, покищо безпідставні, бо ні умовини позички, ні її речинець невідомі.

Наради з Німеччиною ведуться щодо залізничої комунікації. Комунікація між Заходом і Сходом приймає як підставу міжнародні правила залізничого руху. Окремі правила означають комунікацію між краями, що лежать на схід від Східної Пруссії і від Польщі та переїзду через німецький Шлеськ.

Емерити не є звільнені від плачення податку за комірне. Так рішило м-ство внутр. справ.

По широкому світі.

Англія та Італія дійшли до порозуміння в справі довгів: Італія буде їх сплачувати на протязі 62 літ щорічно по чотири і пів міліона фунтів.

У тирольській справі заявив італійський міністр внутр. справ Федерцоні, що мирові договори не наложили на Італію ніяких зобовязань щодо її національних меншостей і що врештою 180.000 тирольських Німців мусять підчинити свої домагання правам 40 міліонового італійського народу.

Братіяну, румунський премієр, мав удар апоплексії і є поважно недужий.

Словацький посол Глинка заявив, що звістки про його порозуміння з чехословацьким премієром Швеглею є невірні; словацька народня партія зможе тільки тоді ввійти в переговори з урядом, коли він признає Словакам автономію.

Вістка про виїзд Крупської з Ленінграду є неправдивою. Її не хотять впустити до Німеччини ні випустити з Ленінграду, щоби не дратувати її партійних прихильників.

Уельський князь, наслідник англійського престола, зломив обойчик на ловах.

Як вони „працюють“.

Новий випад проти Українців у „Leo-Gesellschaft“ і гідна відповідь чужинки. — Полковник Редль — „український зрадником“.

Відень, 28. січня 1926.

Позавидував лаврів польському Дон-Кіхотові фон Гайденькову (що то його розоблачив недавно як не мож краще д-р І. Турин після його реферату в „Leo-Gesellschaft“) московський барон Енгельгарт-Шиселенштайн і виступив собі на невтральному віденському ґрунті проти Українців. А приводом до того послужив йому реферат у згаданому товаристві п. з. „Революція в Росії від її вибуху аж досьогодня“, що його мав він 9. XII. м. р. Якось хиба дивно, випадково наші „найсердечніші“ вибрали собі відоме віденське культурно-освітне товариство за арену для своїх проти-українських виступів. Так воно й на перший погляд виглядає. Але хто нас відносини ближче, хто має хоч деякий вгляд за кулиси політичного життя в теперішній Австрії, той зрозуміє, чому саме в „Leo-Gesellschaft“ наші „приятелі“ стараються представити нас простою, дикою, некультурною масою, чому одні і другі саме в цьому т-ві ведуть проти нас свою „освідомлюючу“ роботу. На повсечим очікуємо тільки одного: як усюди, так і в Австрії наші сусіди орієнтуються в першу чергу на „власть імущих“ а що державна влада в австрійській республиці тепер в руках християнських суспільників, то Поляки й Москалі стараються ніді та й „обробити“ передовсім цю партію, представляючи нас темними варварами, що не доросли не то до державного життя, але й до піенчих здобутків культури. „Leo-Gesellschaft“ не популярне у Відні яко консервативно-католицьке товариство, в якому збирається т. зв. „-метанка“, вище духовенство, політики, посли й инші головні христ.-суспільної партії — не диво, що саме тут пробують нас змальовати незрілими, негідними ніяких прав. У віденській дійсності є ще одно характеристичне явище. Це сильна нота, очна й та сама сліпа ненависть до українського відродження в обох наших сусідів. Та це вже явище історичне і ми йому не дивуємося, а тільки як найновіший примір на отсьому місці ще раз занотовуємо.

Щодо самого реферату барона Енгельгарта-Шиселенштайна, то він, як і Гайденьків, говорив зі становища магната-аристократа. Ні крихітки зрозуміння для нових ідей і нових часів! Правда, це сподобалося до певної міри авдиторії — алеж усе те таке далеке від дійсности! Референт був у часі, як вибухла революція, в Києві, там пережив він також кілька місяців страшного большевицького терору. Про українську владу сказати багато він не знав, за те докладно ілюстрував важкі переходи й муку населення під большевиками. Опис ріжних жорстокостей і різні неповинних людей зробив на авдиторію почтиве вражіння. Про Українців п. барон знав сказати тільки те, що вони властиво „відлам російського народу“, що українська мова є діалектом російської, що український нарід культурно стоїть нижче, як російський і дивувався дуже, як то Німеччина могла піддержувати ідею самостійної України, що на його думку не може навіть істнувати, як тільки в рамах Росії. Очевидно — п. барон уживав постійно назв: Малоросія, малоруський, щоб тим ліпше затерти ріжницю між нами й Москалями. І з таким знанням Украіни важився він виступати у Відні!

В дискусії забирало голос кілька осіб, але найбільше враження зробила промова п-ни Шарльотти Ліє, Німкині, що коротко, але рішучо розправилася з виводами п. барона, виступаючи в обороні Українців. Дуже зручно і научно покликалася на російську Академію Наук в Петербурзі, що видала компетентне орічення в справі самостійности української мови. Ця промова мала той наслідок, що не тільки більшість присутніх, але навіть предсідник приняли її оплесками. Кілька подерзований барон, збламований енергійним виступом жінки, пробував боронитися і заявив, що він признає істнування самостійної української мови, але вона є й буде мовою хлопською, якою інтелігентні люде не говорять — то з усіх кінців салі далися чути оклики: Це не є ніякий річевий аргумент! Також инші мови, що з часом розвинулися, були когись хлопськими! Таким чином і другий наш „приятель“, московський аристократ Енгельгарт-Шиселенштайн, потерпів на віденському ґрунті у своїм протиукраїнськім виступі — прикру поразку. Що наклепи на Українців минулися з цілю, доказом велике зацікавлення українськими справами саме між авдиторією „Leo-Gesellschaft“. Ідучи цьому зацікавленню на зустріч, управа т-ва запросила одну Німкиню, що жила на Україні і з вибухом революції втікла до Відня, прочитати реферат про Шевченка. Реферат цей відбудеться в першій половині лютого, на що звертаємо увагу віденських Українців, які повинні явитися на ньому в більшому числі.

Саме перед роком давали у Відні фільмову виставу, а також драму в театрі, змістом яких було життя, діяльність і розголічення сумної слави полковника Редля, що то був членом австрійського генерального штабу, а одночасно й російським шпіоном. Тоді віденська українська громада була до живого обурена, бо і в фільмових написах і в газетних статтях та рецензіях подавалося згідно, що Редль — це „український зрадник“ („ruthenischer Verräter“). А що Редль представлений був як людина-звірюка й виродок, здібний на найгіршу підлість, то читачі можуть уявити собі, яке то враження робило те все на безкритичну віденську товпу, що лавами сунула до кіна, щоб побачити цю сенсаційну драму, так добре відому кожному Віденцеві з передвоєнних часів. Завдяки заходам кількох українських громадян віденська поліція заборонила напис „ruthenischer Verräter“, але щож, коли ця фільма обійшла вже була більшість кін, помінувши статті й замітки у віденських днєвниках, що пустили цю очевидну брехню в сотках тисяч накладу між німецьку публику. Здавалося, що на тому покінчиться ціла та справа, але — очевидно — таємним режісером того всього мало. Бо ось „Neues Wiener Journal“, дуже поширений у Відні і поза ним, вертає знову до тої вівої афери і твердить вперто, що полк. Редль, який видав Росії австрійські стратегічні пляни причинився тим в головній мірі до пораження й розвалу Австрії(?), був Українцем (дишево). Про це пише також генерал-майор Фортер, особник відомий Українцям бо був свого часу у преслі „Catholica Unio“ і крутився коло кількох наших людей. Коли ж з його влечення писаних нічого не вийшло і на Україні не вдалося нічого запопасти, подався він у табір наших клеветників. Побажаймо, щоб наші люде зауважували як слід і не дали ся повторити наклепу на нашу народню честь, бож Редль, як відомо був Поляком і ще нині живуть у Галичині його сестри, вельми польські патріотки. Маємо і так немало всякого чужого ми вичитуємо для себе — то чому саме Редлем бажають обдарувати нас невідомі режісери. **Н.**

Перед новими виборами до рад на Україні.

Всеукраїнський Центральний Виконавчий Комітет видав велику відозву до населення України в справі перевиборів до рад. Відозва появилася у всіх органах радянської преси на Україні дня 22. січня ц. р. В ній взиває ВУЦВК-ет до якнайширшої участи у виборах та в підготовній акції до них. „Памятайте — пишеться у відозві — що перед нами стоїть велика робота. Памятайте, що нам необхідно ще більше скріпити Радянський Союз, остаточно відродити промисл, закінчити всі заходи до піднищення сільського господарства, перевести величезну роботу в галузі землеустрою, кооперування населення, в галузі скріплення грошевих та маєткових засобів у нашій країні. Памятайте, що оживлення роботи Рад і Виконкомів залежить від того, яких депутатів ви оберете до них і як ви поставитесь до їх роботи на протязі цілого року. Памятайте, що лиш тоді, коли міцний буде союз робітників та селян, коли міцна буде радянська влада — лише тоді ми зможемо й надалі вести творчу роботу, не боючись наклепів і нападів наших ворогів — капіталістів і буржуазії“. Ось в цьому й заключається весь агітаційний засіб для перевиборчої кампанії та програмові завдання для нововибраних рад. Відозва заадресована до всіх трудящих, отже: робітників, селян, кустарів, робітників наукової праці, червоноармійців і дрібних ремісників.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Нарада у марш. Ратая.

В пятницю була в марш. Ратая нарада представників сторонництв коаліції в звязи з працями пленум сойму, що мають розпочатися. Радили над законами, які в звязи з буджетом мається перевести. Обговорювали також справу страйків.

Відмова кс. Оконя.

Посол кс. Оконь відповів відмовно на предложення хлопського сторонництва в справі злуки з ним.

Напруження нім.-італ. взаємин.

„Дейли Т.“ повідомляє про напруження взаємин між Італією й Німеччиною з причини баварської організації, що має бойкотувати італ. товари і вдержувати Німців від наїзду до Італії до часу зміни політики супроти тирольських Німців. Мусоліні у ноті грозить Німеччині бойкотом, коли згадана баварська організація не розвяжеться. Німецька відповідь пояснює, що бавар. організація є приватна. В Медіолані були демонстрації перед німецьким консулятом.

Непорозуміння між Німеччиною й СРСР.

Між Тифлісом і Москвою отворено німецьку дипльоматичну почту. Згадану почту доручено нім. інжинірови, що їхав із Тифлісу до Москви. Інжинір помістив почту у своїх вантажах. У Москві, по двох днях рекламації, виявилося, що почту вийняли й заступили иншими паперами. Нім. посольство запротестувало в Уряді СРСР. Німецький уряд зажадав строгого слідства.

Бурхливі сцени в мад. парляменті.

Засідання мадярського парляменту було дуже бурхливе. Опоз. бесідники виступали гостро проти прем. Бетлена. Пос. Фаркаш заявив, що уступчивість уряду супроти фальшиварів є каригідна, а ще гірше є тушування справи. Підчас його промови кричали під адресою уряду „До димісії!“ У відповіди прем. Бетлен заперечив начеб була звязь між фальшуванням чеських і фр. банкнотів. Опозиція поступає не льояльно, бо приобіцяла вдержатися з критикою уряду в справі афери аж до висліду слідства парляментарної комісії, а тепер атакує уряд.

„Квотідієн“ повідомляє, що мадярські власти почали слідство проти ред. „Матен-а“ Зауервайна за те, що обидив гр. Бетлена в присутности мад. журналістів, заявляючи, що Французи в Женеві не сядуть із Мадярами доти при однім столі, доки справи фальшування не розслідять точно.

Німеччина на конференції розброєнь.

У відповідь на запрошення Ради Союза Народів, німецький уряд повідомив генер. секретаря союза, що годиться взяти участь у працях приготовної комісії в справі зменшення й обмеження зброєнь. Назвища німецьких представників подадуть пізніще.

Виїзд Штреземана до Парижа.

Німецький і французький уряд порозумілися в справі виїзду міністра загр. справ Штреземана до Парижа. Штреземан виїде за 14 днів.

Кінець ліб. уряду в Румунії.

Празькі часописи повідомляють, що зїзд міністрів малої антанти відложено до березня ц. р. Відложено на виразне бажання румунського уряду. Причини слід шукати у внутр. політичних відносинах Румунії. В Букарешті прийшло до порозуміння між аграріями і народовцями. Переговори між тими партіями тяглися від двох літ, аж розписання гром. виборів ліберальним урядом дало нагоду до порозуміння. Порозуміння це може спричинити кінець ліберального уряду.

Біржа.

Гроші.

Америк. дол. 7·38 — 7·39 канад. дол. 7·12 — 7·15, чеські кор. 0·23·00 — 0·23,50 леї 0·3·00 — 0·3·50, франки фр. 0·27·00 — 0·27·50, фр. швайц. 1·45—1·50, англ. фунти 34·00 — 34·40.

Золото. 20 кор. 28·80 —29·00, 20 франк 26·80—27·00; 20 марк. 33·00—33·30; 10 руб. 36·00—36·30.

Срібло. Австр. кор. 0·56·00—0·58·00, 5 зл. кор. 3·00—3·10, флорени 1·50—1·55, руб. 2·45 — 2·50, рубель дрібним сріблом 1·2. —1·25.

Те саме.

„Новий“ язиковий розпорядок на почті.

Секція для справ східних воєвідств і нац. меншостей не спить тільки завзято працює далі, щоби якнайбільшими „правами“ наділити невдячних „чужоплеменців“.

Якраз тепер польська преса розписується про нову великодушність міністерства промислу і торговлі, яке розпорядком з 18. ц. м. ввело постанови про адресування почтових посилок і телеграм і т. и. Основою цього розпорядку є те, що адреси всіх почтових посилок і телеграм мають бути виповнювані латинкою, а назва місця призначення (почтового уряду) мусить бути подана в урядовому вислові (brzmieniu urzędowem), це значить по польськи. Це значить, що адреси поручених листів і инших посилок можуть бути писані по українськи за винятком назви почтового уряду, але латинкою. Відхиленням від цього „принціпу“ є да

Два виступи.

Недільні виступи двох сіоністичних послів Грінбавма і Райха у Львові та їх посинок на віддаль на тему напрямних жидівської політики знову відсвіжили злосчасний факт жидівсько-польської угоди. Не лише відсвіжили його, але й поставили його рубом. А це примушує наші політичні чинники вийти з дотеперішньої резерви і легковаження жидівської проблеми на українській національній території. Найвищий час найти тверду й послідовну лінію поведінки й означити своє відношення до поодиноких жидівської громадської думки, а в першу чергу до пануючої в жидівських палатах, в жидівських віроісповідних громадах і навіть на жидівській вулиці сіоністичної організації.

Суттю двобою між Грінбавмом і Райхом було основне питання: з ким Жидам іти? З неволеними, чи пануючими, — з більшістю, чи з меншістю? Пос. Грінбавм дав на це питання позитивну відповідь, пригадуючи, що сіонізм поставив гасло, що Жиди — яко гнетений народ — мусять іти з гнетеними, що Жиди не сміють посередньо, а тим більше безпосередньо помагати політиці гноблення. Піддержувати більшість значить наражуватися меншости, значить встрявати у важкі конфлікти.

Пос. Райх не говорив про той благородний, свободолюбний сіонізм, що обстоює свободу всіх гноблених, тільки згадував про той сіонізм, який хоче панувати — і там в Палестині — і в инших державах. Пос. Райх виразно підкреслив, що Жиди мусять вести виключно жидівську егоїстичну політику, яка служить жидівським інтересам. А факт жидівсько-польської угоди стверджує, що та політика є політикою дня, що вона позбавлена ширших горизонтів, що вона без перспектив.

Політика Райха — це кошерний харч, політика Грінбавма — це змістова боротьба жидівського народу за всі основи життя новітньої нації. Політика пос. Райха — це безсильне квиління, яким мається покрити дрібне крамарство. Мовляв, Жиди, ті самі Жиди, що трясуть світовим господарством, що мають в своїх руках світові фінанси, що розпоряджають світовою пресою, є наскрізь безсильні. Тоді, як за Українцями підноситься ліс жидівських селянських пястуків, як за Німцями стоїть велика німецька держава, звані Жиди є здані на ласку абстрактної справедливости.

Пос. Грінбавм є тої думки, що — не зважаючи на силу світового жидівства — триміліонова жидівська маса в Польщі становить таку силу, яка при добрій організації, при впертому обстоюванні своїх прав в союзі з гнетеними народами мусить довести до переломy, до радикальних змін в устрою і політиці Польщі.

Дві політики: політики сили і безсилля, віри і сумніву, послідовности і хитання, боротьби і компромісу.

Колиб пос. Грінбавм репрезентував територіяльно українське жидівство, а Райх польське, — то для нас справа булаб легкою до вирішення. Тимчасом тут маємо до діла з дивоглядом: польський Жид проклинає союз і боротьбу за права і справедливість з гнетеними, а територіяльно український Жид робить угоду з пануючими проти гнетених. Ясно, що цей дивогляд значно комплікує справу, але одночасно ще різкіше підкреслює тенденції і суть політики Райха і тов.

„Ми присягли — каже пос. Грінбавм про політику галицьких угодовців — що будемо вести виключно жидівсько-національну політику і не підемо з гнетеними меншостями. Це є червона нитка угоди. Уважаю, що в тій угоді віджила асимілятор-ська політика".

Цю провідну думку угодово-жидівської політики, цю асимілятор-ську затію стверджували ми вже нераз, а це ствердження в повній основі піддержують тепер авторітетні слова пос. Грінбавма. Иншими словами: галицькі і взагалі „кресові" Жиди стоять тепер в одному ряді з нашими противниками, творять з ними один протиукраїнський фронт.

Підготовляючись до виборів і тим чином ще перед постановою Ради Амбасадорів ломлячи свою „невтральність", сіоністи переконували нас, що вони в нашому інтересі беруть участь у виборах, щоби не віддати жидівської вулиці на поталу асимілятором. Мовляв, для Українців краще, якщо в польському соймі істнуватиме різка жидівська опозиція, яка боронитиме всього населення Галичини (з оглядy на відсутність галицько-української парляментарної репрезентації), яка використає соймову трибуну також в інтересі Українців, яка поборюватиме політику денаціоналізації і т. и., ніж там малиб найтись польські прихвостні, — асимілятори.

Тимчасом в три роки після виборів на місці старих асимілятoрів найшлися нові, тільки змінені з 14-ма мандатами (замість 4-ох), надією довіря в сієї жидівської маси. А будучи змінениміи, вони краще, докладніше, більше продумано й послідовно ведуть політику старих асиміляторів. Колиб до сойму війшли були старі асимілятори, то щонайменше в нас була би ще ілюзія, що не всі Жиди з ними, що жидівська маса не має нічого спільного з їхньою політикою. А так вбито ту ілюзію, здерто заслону з ідейного сіонізму, щоби показати лице не сальонового, але вудичного асимілятора й егоїста.

Щоденні жидівські інтереси, інтереси жидівського купця, фабриканта, промисловця, посередника, земельного власника, інтереси польсько-жидівського міста проти інтересів українського села — ось що є альфою й омегою сучасної жидівської політики, політики територіяльно українських Жидів.

З цієї ясної „програми" жидівської політики мусять наші політичні, а за ними й инші, головно економічні чинники, витягнути льогічні висновки. Не хочемо випереджувати постанов наших відповідальних чинників, але мусимо обстоювати, щоби вони ті висновки повели по лінії інтересів українського народу.

Правовість.

Поліційні самосуди на „кресах".

Варшавський „Роботнік" (ч. 28. з 28 січня ц. р.) пише в статті „Поліційний бандитизм на окраїнах":

„В ч. 17 „Іл. Кур. Цодзенн-ого" з дня 17. ц. м., під написом „Бандитизм на східних окраїнах ущухає", поміщено розмову кореспондента згаданого щоденника з інспектором поліції волинського воєвідства Грабовським з Луцька, який подав широкі інформації про стан безпеки у волинському воєвідстві.

На запит того кореспондента: „Як представляється загальний стан безпеки волинського воєвідства? — заявив інспектор Грабовський: „Загальний стан безпеки волинського воєвідства представляється тепер більше, як вдоволяючо. цілому воєвідстві панує повний спокій. Порівнюючи стан безпеки волинського воєвідства сьогодня й станом в р. 1924 чи першою половиною 1925, стверджую категорично, що сьогодня зовсім нема у нас бандитизму. До найбільшого розцвіту дійшов був бандитизм на окраїнах в грудні 1923, коли то пересічно було 18 нападів в тижні. Тоді справді були дуже гарячі дні. Однако все змінилося з хвилею, коли поліція вхопилася радикального засобу. Тим засобом була рішальна полагода справи на місці".

Коли розмовець, не знаючи, про що саме „радикальний засіб" йде бесіда, запитав: „Що це значить?" — інсп. Грабовський заявив, продовжуючи розмову: „Кожного бандита, здибаного в полі або в лісі зі зброєю в руках, кладемо трупом на місці. Це мало такий успіх, що сьогодня бандитизму нема навіть на лік. Розуміється, говорю про бандитські напади, бо сам бандитизм не так легко викорінити, бо він лежить вже в характері місцевого населення (?!). В р. 1921 поліція убила на місці 42 бандитів, у вязницях тепер находиться понад 100 бандитів і їх спільників, не рахуючи того, що щось біля 17 бандитів засудили дораські суди".

42 поліційні самосуди! Це жахлива й понура карта в життї держави і громадянства! Поліція цілого воєвідства, з інспектором на чолі, на протязі цілого року явно, на очах воєводи і прокуратора — „найлегальніше" доверщує кількадесять злочинів убийства-самосуду над людьми „здибаними в полі або в лісі у зброєю в руках", мимо бандитів, бо рекрутуються з місцевого населення, „в якого характері є бандитизм".

Коли „благородне" признання інсп. Грабовського до 42 злочинів — з'ясує список жертв, „положених на місці", то треба подивляти, що не зважаючи на його погляди „про характер місцевого населення", той опричник обмежився — таким невеликим відсотком у відношенні до загального числа населення волинського воєвідства. Таж він мав свобідну і вільну руку вистріляти далеко більше мнимих бандитів, бо ж ніхто не ставив йому перепон в тій нуждешній роботі. Навіть доразові суди при знакомому числі „щось" 17 засуджених відчули недостачу справ, полагоджуваних безконкуренційно „на місці" поліцією мужного начальника Грабовського.

До якого потопу доводять державу такі Грабовські і їм подібні, що явно і безкарно проклямують кріваву диктатуру поліції на східних окраїнах. Злочини інспектора поліції Грабовського, найспокійніше досі урядуючого, певно добре є відомі міністрам справ внутрішніх і справедливости, — та судячи з посміливості Грабовського до бравурових пресових інформацій — мабуть тішаться мовчазною згодою, а може навіть довірчою …

Декабристи.[11)]

З приводу столітніх роковин революції декабристів.

Земельна реформа у відношенні до „приватних" (панщизняних) селян є складніша. Приватну земельну власність (велику й середню) ділить Пестель на три категорії: до 5000 десятин, від 5000 до 10.000 і понад 10.000 десятин. Власники останньої категорії мають відступити селянам половину посіданої землі безвідплатно, посідачі другої категорії повинні одержати частину, а посідачі третьої категорії нову винагороду.

Одначе ця земля не переходить на власність селян, тільки на власність громади. Що далі має статися з тією землею, як нею мають користуватися члени громади, про те вже Пестель не говорить.

Вже зовсім по соціялістичному звучить у Пестеля праці розуміння незалежних як їх капіталу. Багатий може жити зі свого капіталу і без праці ждати на кращу конюктуру; бідний не може ждати, він мусить брати на увагу кождочасні умовини. Чим менше є людей, що живуть виключно зі своєї праці, сеото чим менше заробітників, тим нещасливих. „Одначе маючи на увазі, що без огляду на істнування найкращих законів і уладжень, все будуть заробітники, то правління мусить їх боронити перед насильством багатих і не повинно забувати, що ті нещасні, бідні люде можуть бути хорі, нездатні до праці і старі та що вони вкінці не будуть в спромозі заробити навіть на найнужденніший прожиток".

Характер свого століття бачить Пестель в розпочатій боротьбі народа проти феодальної аристократії. В тій боротьбі повстане „аристократія багатства", а вона є гіршою, як є феодальна аристократія. Бо коли ця остання є залежна від громадської думки, то багачі є залежні лише від свого багатства.

Признаючи істнування багатих людей конечним і корисним він одночасно лякався витворення і зросту грошевої аристократії. Тому був проти скупчення надмірних багатств в одних руках. Стоючи на грунті горожанської рівности і вільности, був противником державних і приватних монополів.

„Русская Правда" займається подрібно справою угрунтування й управлінення горожанських вольностей. Першим і найважнішим правом кожного громадянина, а одночасно найсвятішим обовязком уряду є особиста вільність. На ній оазується державний лад, без неї нема спокою, нема щастя. Ніякий горожанин не сміє бути вязнений без правного уоснування. Нарушення того основного права повинно бути найгостріше каране. Помешкання горожанина повинно бути ненарушене. Поліція може довершити арештування в помешканні тільки на формальний приказ влади з поданням мотивів. Арештованим на вулиці муситься на протязі 24 годин подати відповідний мотивуючий документ на письмі.

Коли подумаємо, що ці правди голошено перед сто літами, то аж зрозуміємо їх вартість в нинішніх часах. Суди і кари повинні бути спільні й однакові для всіх. Надзвичайні (доразові) суди в ніякому випадку не є допустимі. Конечністю є заведення інституції судів присяжних.

Пестель відріжнює свободу совісти від свободи релігії. Віра є необмеженою власністю кожної людини яко розумної істоти. Це є свобода совісти в тісному розумінні. Свобода релігії торкається її зовнішньої сторони, звязаної з культом, організацією церкви і т. и. Тільки у внутрішній сфері віри може істнувати безоглядна свобода, а не в зовнішній, в релігії. Виходячи з того становища, Пестель уважає православя пануючого релігією в Росії. Инші християнські й нехристіянські релігії, ісповідувані російськими туземцями, повинні бути признані, що вони не суперечать духовним і політичним принципам, горожанським законам і чистій моралі. Богослуження у всіх обрядах, які є вовнішньою проявою вдяки людини до Вищого Єства, слід шанувати.

Пестель признавав конечність свободи преси, одначе початково схилявся до приноровлювання лагідної цензури. Був він прихильником свободи друку. Кожний горожанин може мати друкарню й видавати твори, які захоче, скоро тільки повідомить про те владу. Розуміється автор є відповідальний за свої твори перед судом. Школи повинні бути виключно державні; приватні особи не повинні бути допущені до виховання молоді.

Пестель був прихильником загальної військової служби, від якої є вільні одинаки та абсольвенти гімназій й університетів. Військова служба повинна тривати 15 літ (замість тодішніх 25).

Будучи переконаним республиканцем, Пестель всегаки в деяких квестіях виховання не міг увільнитися від приймів аристократичного абсолютизму. Так нпр. він був за збереженням згагідніх тілесних кар при війську, за посередньою виборчою системою і т. и.

На всякий випадок Пестель глибоко передумав політичні й соціяльні проблеми свого часу. Він не вдоволявся самою конституцією як такою, але базував і на глибшому, внутрішньому переворотові не лише інституцій, але й людей. Його проєкт („Русская Правда") не лише конституційний і республиканський, але демократичний і соціяльний.

(Продовження в друзі)